ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ТА БЕЗПЕКА 19.06.2026 | Микола Капітоненко

Ілюзія швидких рішень

Провал США в Ірані та стійкість Києва повертають Україну на порядок денний Групи семи. Захід готовий інвестувати у тривалий спротив.

Пожежі від обстрілів в Києві та Москві, між ними – саміт лідерів Заходу. Схоже, найближчими місяцями ця картина зберігатиме своє символічне значення.

Україна критично залежить від рішень, що їх ухвалюють її партнери, але й партнери залежать від успіхів чи невдач України у протидії російській агресії. Від самого початку російсько-українська війна тісно вплетена в глобальну боротьбу за перерозподіл впливу й за те, на яких саме правилах буде засновано наступну версію міжнародного порядку. Зрозуміти її логіку й динаміку окремо від цього контексту не вдасться. США, Китай та Європа грають у свої ігри, намагаючись зменшувати ризики, нарощувати вплив та готуватися до завтрашніх війн. Україна, як і Росія, відіграє важливу роль у цих маневрах. Війна впливає на очікування, оцінку співвідношення сил, сприйняття загроз та вибір інструментів. З багатьох причин вона є доленосною для Заходу – і для залишків американського лідерства, і для визначення Європою своєї геополітичної ролі разом із її ціною. Зустрічі президента Зеленського на саміті в Евіан-ле-Бен мали на меті вбудувати Україну в цілісне бачення європейської безпеки та знайти щось схоже на нову спільну стратегію, адаптовану під реалії війни, що змінюється. Загалом це вдалося.

Звичайно, треба взяти до уваги особливості самітів Групи семи (G7). Ці зустрічі рідко бувають доленосними: їхні рішення є радше символічними, а питома вага цього угрупування у світовій економіці зменшується із часом разом із його глобальним впливом. Але платформа залишається дзеркалом тривог, солідарності та суперечок країн Заходу у мінливому світі. Наприклад, минулого року це дзеркало показало відсутність консенсусу з питання російсько-української війни.

Втім, зараз ситуація змінилася, і Заходу потрібна більш консолідована позиція. «Готових до вживання» стратегій очікувати

навряд чи варто, але навіть той факт, що сторони знайшли точки спільного бачення щодо подальшої підтримки України, а також конкретизували її основні елементи, можна вважати дипломатичним успіхом.

Навіть той факт, що сторони знайшли точки спільного бачення щодо подальшої підтримки України, а також конкретизували її основні елементи, можна вважати дипломатичним успіхом

Цього року важливим став вибір моменту. Час проведення саміту збігся із важливими зрушеннями як у російсько-українській, так і в ізраїльсько-американській війні проти Ірану. Обидві війни є викликом геополітичним позиціям Заходу, уособленням якого і є Група семи. І там, і тут на карту поставлено багато, а результат далекий від бажаного. Проте події останнього часу принесли новини, що змушують Захід діяти.

Трамп програв – або, як це буває в асиметричних війнах, – не виграв війну в Ірані, в той час як Україна досягла обмежених успіхів у протидії російській агресії, які оптимісти цілком можуть вважати переломом чи перехопленням ініціативи. Це важливо, оскільки що вищими є шанси Києва на подальше успішне стримування Росії, то більш виправданими стають інвестиції Європи в українську безпеку, аж до переговорів про членство в ЄС, які, втім, обіцяють бути довгими, непростими й без гарантій успіху.

Сумнівний для США результат війни проти Ірану теж змінив ситуацію по-своєму. Трамп ризикнув, ухвалив рішення про початок війни всупереч власній передвиборчій риториці – і програв. Невдача в Ірані зменшила простір для нових геополітичних експериментів та підвищила цінність вже існуючих союзів. Тепер Вашингтон не може дозволити собі ще однієї геополітичної поразки й шукає більш перспективну стратегію в російсько-українській війні. Ризикована й погано підготовлена спроба Трампа виступити посередником минулого року не принесла результатів. Виявляється, Байден не так вже й помилявся, коли взяв за основу своєї стратегії дозований тиск на Москву, таку ж підтримку Києва й риторику про солідарність з Україною.

Досвід США в Ірані мав переконати Трампа в тому, що перемога номінально сильнішого – не єдиний можливий

Такий розвиток подій призвів до того, що, по-перше, українське питання повернулося на порядок денний Групи семи, а, по-друге, Трамп був змушений змінювати свою позицію. Тепер йому більше потрібна Європа, менше потрібна Росія і дуже

розвиток подій

потрібен геополітичний успіх або хоч щось схоже на нього. Україна показала йому шлях до такого успіху, який передбачає інвестиції в український спротив, а не у посередницький тиск на Київ, але для цього потрібно переглянути «базові налаштування», відповідно до яких у Києва немає карт на руках, а Москва неодмінно переможе. Досвід самих США в Ірані мав переконати Трампа в тому, що перемога номінально сильнішого – не єдиний можливий розвиток подій. Ставка на Україну, нехай і невелика, сьогодні виглядає привабливішою, ніж рік тому.

Європа теж протягом останнього року пройшла складний і місцями суперечливий шлях переосмислення поточних реалій. Усвідомлення того, що виживання та безпека України є запорукою безпеки Європи, поступово стало домінувати на політичному просторі від Лісабона до Варшави. Якою б високою не була ціна підтримки України у війні, що може тривати довго, Європа наразі готова її платити.

Для нас важливо, що ці зміни відбулися напередодні саміту Групи семи й обумовили його результати, які Зеленський назвав важливими. Ідеться про збільшення постачань засобів ППО, можливе надання ліцензій на виготовлення ракет на території України, посилення тиску на російську економіку та допомогу Україні в підготовці до наступної зими. Навряд чи Захід міг пообіцяти більше.

Ми фактично повернемося до формату 2022-2024 років із перерозподілом витрат між Європою та США

Та для ейфорії підстав поки небагато – скоріше є привід для стриманого оптимізму. По-перше, рішення саміту є деклараціями про наміри, реальні обсяги, умови й заходи стануть предметом обговорень. По-друге, якщо все це буде втілено в життя на практиці, ми фактично повернемося до формату 2022-2024 років із перерозподілом витрат між Європою та США. У межах цього формату замість гарантій безпеки та союзницьких зобов'язань Україна отримувала контрольовані постачання грошей та зброї, які, звичайно, стали критично важливими для стримування Росії, але недостатніми для перемоги.

Повернення війни до цієї рамки, схоже, тепер задовольняє і Європу, і США. Ставка Трампа на швидке покращення відносин з Москвою, нехай і за рахунок інтересів України, переважно втратила сенс після війни з Іраном. У російсько-українській війні США важливо бути на боці переможця, а ще краще – якщо переможцем виявиться Україна. При цьому, як і за часів Байдена, формат перемоги залишається розмитим. Ніхто не знає, як вона виглядатиме. Але це прийнятна для Заходу невизначеність. Завдання полягає в тому, щоб забезпечити довгострокову здатність України чинити спротив, допомогти закрити найбільш вразливі місця й постійно збільшувати ціну війни для Росії.

Це не означає, що такий підхід залишатиметься незмінним. Той самий Трамп цілком може змінювати свою думку під тиском реалій війни. У країнах Європи попереду чергові хвилі виборів, і склад учасників наступного саміту Групи семи може бути зовсім іншим. Але, як свідчать роки російсько-української війни, стратегічні орієнтири часто демонструють більшу стійкість, ніж політичні партії при владі. Стратегія, на яку робить ставку Захід, не гарантує нам перемоги, але це найкраща із реалістичних опцій для нас на сьогодні.

Микола Капітоненко
Київ

Кандидат політичних наук Микола Капітоненко (Mykola Kapitonenko) – доцент Інституту міжнародних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, директор Центру досліджень міжнародних відносин. Член Громадської ради при Комітеті з міжнародних відносин Верховної Ради України. Редактор журналу *UA: Ukraine Analytica*, автор понад 70 наукових статей. Основна сфера інтересів – міжнародні конфлікти та зовнішня політика України.